

Prijs 30 cents.

TRANSVAAL

Dr. W. J. LEYDS
Frankenslag 337,
GRAVENHAGE.

DE LIJDENSGESCHIEDENIS

VAN DE

HOLLANDSCHE KAAPBEWONERS

ONDER

ENGELSCHE HEERSCHAPPIJ.

Een aan hare Majesteit, Koningin VICTORIA
opgedragen vlugschrift van den vice presi-
dent der Transvaalsche Republiek generaal
P. J. JOUBERT.

~~~~~  
2<sup>e</sup> DRUK.  
~~~~~


Met kaartje, portretten en gravures.

KAART VAN HET OORLOGSTERREIN.

Generaal JOUBERT.

TRANSVAAL.

DE LIJDENSGESCHIEDENIS

VAN DE

HOLLANDSCHE KAAPBEWONERS

ONDER

ENGELSCHE HEERSCHAPPIJ.

Een aan Hare Majesteit, Koningin VICTORIA
opgedragen vlugschrift van den vice presi-
dent der Transvaalsche Republiek generaal
P. J. JOUBERT.

G. DELWEL & Co.
ROTTERDAM.

VOORWOORD.

De generaal der Transvalers, commandant P. J. JOUBERT heeft onder den titel: »Eene ernstige voorstelling en historische herinnering met betrekking op de tegenwoordige crisis» een aan de Koningin van Engeland opgedragen vlugschrift geschreven, dat op het einde van Augustus van dit jaar afgedrukt is in de in Johannesburg verschijnende Engelsche Courant *The Star*. De treurige lotgevallen, die de uit de kolonie verdrongen oude Hollandsche en Fransche kolonisten doormaken moesten, zijn hier beknopt en aangrijpend geschetst door een man, die zelf in den strijd der laatste jaren tusschen Engeland en Transvaal zeer op den voorgrond is getreden, een man, die nu, aan den avond van zijn leven nog ten strijde trekt, om de vrijheid van zijn vaderland tegen een overmachtigen en begeerigen vijand te verdedigen.

Wie belangstelt in de lotgevallen van de aan ons zoo nauw verwante Boeren — en welk Nederlander doet dit niet, — zal dit vlugschrift met zeer veel belangstelling lezen, maar ook met een gevoel van wrok tegen de tyrannieke onderdrukkers.

De Vertaler.

Aan
hare Majesteit de Koningin van
Groot-Brittannië en Ierland, keizerin
van Indië, enz. enz.

Majesteit!

Gedrongen door vrees en zorg om den bestaanden toestand, waagt de ondergeteekende het, in dezen kritieken tijd en met het oog op de donkere toekomst, die als een donkere wolk over het land hangt, dat mijn vaderland is, zich tot U te wenden.

De beklagenswaardige toestand, die op het oogenblik heerscht, is te wijten aan de onrechtmatige handelingen van een Uwer ministers, die misschien in goed vertrouwen, doch in elk geval slecht ingelicht, zich heeft laten leiden door gewetenlooze geluksjagers, waaghalzige speculanten en onverzadigbare kapitalisten.

Hierop zal de onderdanige schrijver in dit vlugschrift verder ingaan, maar zou zich gaarne eerst in allen eerbied aan Uwe Majesteit voorstellen. Hij is een afstammeling, de achter- achter-kleinzoon van PIERRE JOUBERT, een der Hugenoten, die om godsdienst-redenen genoodzaakt waren, hun geboortegrond en hunne vrienden te verlaten en hun toevlucht te zoeken in Zuid-Afrika, waar zij hunnen God in vrijheid dienen konden. Hij trok naar Fransch-Hoek, bij Kaapstad, dat toen onder bestuur van de Hollandsche Compagnie stond, en werd met Gods hulp een der welgesteldste en meest invloedrijke Boeren en grondbezitters.

Daar bleef hij wonen, totdat de omstandigheden hem dwongen, uit te wijken naar het district Graff-Reinet, waar hij nu begraven ligt . . . in het land, waar ik geboren werd, en dat in 1806 onder de heerschappij van Groot-Brittannië kwam.

Wee ons! Wat heeft ons volk al niet moeten lijden onder deze regeering!

Waarschijnlijk zal het Uwer Majesteit nooit ter oore zijn gekomen,

waarom dit volk niet rustig kon leven in het land zijner keuze en zijner geboorte. En wie is er nu nog, die dat zou kunnen vertellen? En waarmede zou hij moeten beginnen? Alles in bijzonderheden te vertellen, zou immers niet aangaan.

Als men den Boer dikwijls heeft afgeschilderd als ontevreden, dan was dit overdreven ten deele, en gedeetelijk ook niet waar.

PAUL KRUGER.

Zoo bijvoorbeeld toen er sprake was van het afschaffen der slavernij, heeft men beweerd, dat hij, inhumaan als hij was, er zich tegen verzet had. Neen Majesteit, de Christelijke Boer was niet tegen de vrijlating der slaven, maar wèl tegen de middelen, die men onder de gezegende Engelsche heerschappij daartoe bezigde.

Weet Uwe Majesteit wellicht, hoe de Boeren aan hun slaven kwamen? Zij, de Boeren, hadden geen schepen, die slaven van Mozambique of van waar ook, aanvoerden, daar het slechts aan Engelsche schepen was toegestaan, slaven aan de Kaap-markt te brengen. De Boeren kochten daarom hunne slaven in den beginne van Engelschen, en verheugden zich zoodoende voor een korten tijd in een zekeren vooruitgang, want zij konden met behulp van deze duur gekochte slaven hun land beploegen en hun koren zaaien, dat onder de zegenrijke Britsche wetten niet duurder dan 10 cent per zak kon worden verkocht. Door Engelsche kooplieden werd het dan met groote winst van de hand gedaan.

En nu, Majesteit, deelde men den Boeren plotseling mede, »Uwe slaven zijn vrij. Dat en dat bedrag, dat je in Engeland kunt gaan halen, zal U voor dit verlies schadeloos stellen». Kon men nu van den Boer verwachten, Majesteit, dat hij met zijn ossenwagen of te paard daarheen ging en zijn geld haalde? In dien tijd zulk eene lange en gevaarlijke reis te ondernemen (die minstens 100 dagen zou hebben geduurd) zou natuurlijk meer hebben gekost, dan de geringe som bedroeg, die als schadeloosstelling werd uitgekeerd. Er bleef dus voor den Boer niets anders over, dan óf den Engelschen handelaar, van wien hij de slaven voor

STEIJN, President van den Oranje-Vrijstaat.

hoogen prijs had gekocht, te verzoeken, het geld voor hem op te nemen óf de aanspraak op dat geld zoo goed mogelijk te verkoopen. Gewetenlooze agenten deden hun voordeel hiermede. Het was in hun belang, den Boer niet te verzoenen met deze wet en de Engelsche macht, maar veeleer hem op te hitsen, omdat zij hoopten op deze wijze in het bezit van zijn land te komen.

De opstand van 1815.

De steeds toenemende bevolking verspreidde zich meer en meer en verwijdde zodoende de grenzen der kolonie. Het is Uwe Majesteit misschien bekend, wat de arme Boeren aan de grenzen te lijden hadden, wier vee men roofde, ja, dat zij zelfs bij gebrek aan voldoende bescherming of geheel aan zichzelf waren overgelaten, of zelfs vervolgd en onderdrukt werden, zoodat het niet te verwonderen is, dat zij, hoewel ik hunne handelwijze volstrekt niet rechtvaardigen wil, ontstemd over deze behandeling, zich eindelijk tegen de Regeering verzetten. Dat was de opstand van 1815, die zoo treurig eindigde.

Ook is het wellicht Uwe Majesteit bekend, hoe de zaken zulk een ernstigen keer namen; dat tengevolge van een gevecht tusschen een Boer en een halfbeschaafden inlander een strijd ontstond tusschen Britsche

troepen en Britsche onderdanen, die aanleiding gaf tot zeer afkeurenswaardige maatregelen van de Britten tegen de Boeren, die het tooneel van den strijd, voor altijd den naam Slachtbank of Slachters-nek hebben gegeven.

O, Majesteit, wat hadden de Boeren toen te lijden onder de overigens zoo roemrijke Britsche heerschappij! Men denke maar eens aan het lot van de bewoners aan de grens, toen het uittrekken uit de kolonie plaats had. Het is wellicht Uwe Majesteit bekend, hoe zij aan de grenzen door de inboorlingen werden teruggedreven, hoe zij door dezen tot ver in het land werden vervolgd, en gebukt moesten gaan onder vervolging en lijden.

Men roofde hun vee, verbrandde en verwoestte hunne woonhuizen en vermoordde een groot aantal van hen. En welke hulp vonden zij tegen deze wilden, die hunne vrouwen en kinderen vermoordden, jonge meisjes aan de boomen bonden, haar misbruikten, hare borsten afsneden en haar eindelijk onder vreeselijke pijnigingen doodden, terwijl de Boeren zelf gedwongen waren op eigen kosten onder bevel van Britsche aanvoerders, tegen de Kaffers te vechten? En met welk gevolg? De Boer was verarmd, zonder dat de Kaffer tot goed inzicht zijner plichten was gebracht, want terwijl de Boer zich op commando bevond, stal deze zijn vee en dreef het naar zijn eigen land.

En toen verbod men den Boer het terug te halen; neen, hij moest wachten, tot de troepen het terug brachten en dan verkocht men het vee in het openbaar in tegenwoordigheid van den eigenaar en beloofde den Boeren eene schadeloosstelling, die zij *nooit* kregen, noch in geld, noch in goed, noch in rust en vrede, slechts bespotting en mishandeling was hun deel. Men zeide hun nog, dat zij blij mochten zijn, dat men hen niet als onruststokers bestrafte.

Het wegtrekken uit de Kolonie.

Zoo stonden de zaken in 1834. De ontevredenheid over eene dergelijke behandeling openbaarde zich meer en meer. Door Zijne Excellentie den Gouverneur werd den Boeren medegedeeld, dat een ieder, die niet tevreden was of zich niet wenschte te onderwerpen aan het Britsche regime, volkomen vrij was, de kolonie en den Britschen grond te verlaten. Met een gevoel van diepe smart bij de gedachte, het Vaderland, het land hunner geboorte, te moeten verlaten, vroeg men zich af. Waar nu heen?"

In het achterland van het wild Zuid-Afrika?

»Ja, ja," was het antwoord. »Liever nog de gevaren der wildernis, verscheurende dieren en wilde menschen, dan nog langer gebukt te gaan

onder het juk van zulk eene onrechtvaardige regeering. En toen, komt vrienden, komt broeders! Pakt uw wagen, verzamelt uwe kudde en laten wij de grenzen overtrekken. God weet waarheen. Hij zal ons leiden."

De gevaren der Wildernis.

De beambten van het Britsche rijk, energieke kooplui en anderen, die hier hun bestaan vonden, bleven, maar de Boeren kwamen allen bijeen om rust te zoeken en vrede. Daar zij hunne bebouwde landerijen niet konden meenemen en er niemand was, die deze van hen kocht, waren zij genoodzaakt, deze of tegen een belachelijk lagen prijs van de hand te doen of ze eenvoudig in den steek te laten.

Toen trokken zij heen naar de woestijn, gevaar en lijden tegemoet die steeds samengaan met zulk een verhuizing. Hoe konden zij zich daartegen beschermen? Men stond hun niet toe wapens of krijgsvoorraad mede te nemen. Britsche beambten volgden hen tot aan de Oranjerivier om na te gaan of een getrouwe slaaf zijn meester voerde en of de Boeren toch misschien nog wapens en krijgsvoorraad meevoerden.

Dank zij de vriendelijkheid dezer beambten, waren de Boeren van hunne komst in kennis gesteld en konden wapens en krijgsvoorraad verbergen.

Vindt Uwe Majesteit in het bovenomschrevene geene overeenkomst met een Bijbelsche gebeurtenis? Want evenals Pharao de Israëlieten door de Rode Zee dreef, werden de Boeren door de groote Rivier gedreven. Is het te verwonderen dat zij, het hart vol smart en bitterheid, aan de gevaren der woestijn de voorkeur gaven?

Wie kan de geschiedenis van hun leven vertellen, wie hun lijden schilderen? Op goed geluk trokken zij voorwaarts, vol vertrouwen op God, vrij van alle onderdrukking van menschen, omgeven door wilde dieren, om een vrij land voor hunne kinderen en kleinkinderen te zoeken.

In kleine troepen trokken zij verder en verder, altijd voorwaarts, totdat zij aan de Vaal-rivier kwamen. Hier sloegen zij hunne tenten op en begroetten dit land als hun Eldorado. Hier vonden zij de noodige middelen voor hun bestaan, visschen in het water, wild op het veld, een goeden zaai-grond; een plek, waar zij in vrede konden leven.

Zij konden zich met huiden kleeden en van visch leven, totdat God in zijne goedertierenheid hun andere middelen verschafte. Zoo dachten tenminste de arme Boeren.

Komt, laat ons hier onze tenten bouwen, den Sabbath vieren, want in God gelooven wij en in Hem betrouwen wij. Hij heeft ons dit heerlijke land gegeven en wij willen hier leven en Zijnen Naam prijzen.

Het is niet noodig, dat wij over den Jordaan gaan, wij hebben geen Babylon en geen Jericho in te nemen. Wij hebben geen muren te slechten, want ons Kanaän is een onbewoond land; daarom gij Boeren, slaat de handen dapper aan den ploeg, werkt en leeft.

De eerste strijd met de Kaffers.

Zoo dachten en zoo spraken zij. Maar hun vreugde was van korten duur. Op zekeren dag bij het aanbreken van den morgen, werden zij gewekt door den vreeselijken kreet: »Moordenaars, moordenaars.» Wat

Boeren op wacht.

kon dat zijn? Vanwaar dit oproer, deze verwarring? MOSELEKATSE het opperhoofd van een wreeden, onbekenden kafferstam was met een groot aantal krijgers uit het Noorden gekomen, door een wild, onbewoond gebied, wel honderd mijlen ver en overviel een klein, aan de rivier zich ophoudend, troepje Boeren, dat op dezen aanval niet voorbereid was. Op! moed, mannen! Vecht voor je leven, voor je vrouwen en kinderen.

De verhouding was eerst 3 tegen 1, toen, daar het aantal der vijanden steeds aangroeide 7, eindelijk 20 tegen 1. Maar God gaf hun moed en kracht; zij sloegen niet alleen de wilde horde terug, maar bevrijdden ook eenige kinderen en verwonde vrouwen, die gevangen waren genomen. Dat, Uwe Majesteit, waren zeer treurige dagen voor hen. Verwonde vrouwen — eene had niet minder dan 20 wonden, haar met een assegai

toegebracht, geen dokter was er en geen medicijn. Weduwen en weezen zonder voedsel en kleeding, voor wie nu de overigen te zorgen hadden. Wat nu te doen? Het Eldorado verlaten? Vluchten? Weder terugkeeren? — Neen? Neen. — Niet naar de vleeschpotten van Egypte, maar tot God. Hij is onze toevlucht.

Andere troepjes Boeren waren oostwaarts getrokken, met deze wilde men zich vereenigen. Maar liet de vreeselijke MOSELEKATSE die paar Boeren ontvluchten? Neen, hij zond dadelijk een tweede expeditie uit, veel grooter dan de eerste en gaf haar het bevel, niet terug te keeren zoolang er nog één Boer in leven was; hij wilde van geen levenden Boer ooit weer iets hooren. Zoo kwam het, dat dit kleine hoopje vluchtende Boeren (van wie slechts 38 de wapens droegen) met vrouwen en kinderen, met vee en 34 wagens door eene groote schare wilden werd achtervolgd, totdat zij den voor altijd gedenkwaardigen plek in den Oranje-Vrijstaat bereikten, die bekend is als »Vechtkop». Hier vormden de Boeren, daar zij de onmogelijkheid inzagen om nog verder te vluchten, met hunne wagens een lager of kamp, omgaven het met boomstammen en wachtten zoo hunnen wreeden vijand af. En deze verscheen spoedig en greep hen aan met den duivelachtigen moed der wilden.

De Boeren, tegenover deze geweldige overmacht, zagen den dood voor oogen, maar toch waren zij besloten, dapper te vechten tot den laatsten man, vol vertrouwen op God.

Met ernstige gebeden tot God wachtten zij het naderend gevaar af.

Toen de vijand kwam aanstormen, maakte elke Boer gebruik van zijn buks en er ontstond zulk een rook, dat zelfs de vluchtende vijand geloofde, dat de Boeren overwonnen waren, hun lager in vlammen stond en zij zelf verbrandden. Later heeft men verteld, dat het bericht hiervan, toen het Grahamstown in de kolonie bereikte, zulk eene vreugde onder de onderdanen van Uwe Majesteit verspreidde, dat zij deze door vuurwerk en illuminatie vierden, in het vast geloof, dat de laatste Boer gevallen was en de ontevreden rebellen allen in rook waren opgegaan.

Maar neen, Majesteit, onze God in den Hemel had dat niet gewild. Hoewel 1333 assegaai's in het kamp der Boeren waren geworpen, waren er toch slechts 2 dooden en 6 gewonden en hun klein kamp was niet zooals Sodom en Gomorra, verwoest.

Er waren hier wel vijf rechtschapen mannen gevonden, wier gebed groot ongeluk had voorkomen en de wenschen van Uwer Majesteits onderdanen in Grahamstown had verhinderd in vervulling te komen.

Onze God bewoog ook het hart van een edel inboorling, die, toen hij van den toestand der Boeren hoorde, hun dadelijk door zendingen melk.

Zonder twijfel is het Uwe Majesteit bekend, dat deze wreede en barbaarsche aanvoerder, nadat hij hun het land gegeven en de daarop betrekking hebbende overeenkomst had *onderteekend*, PIET RETIEF en zijne 70 mannen op verraderlijke wijze en zonder erbarmen liet vermoorden en dadelijk daarop het bevel gaf ook hen te dooden, die op den terugkeer van PIET RETIEF wachtten, en met hen de vrouwen en kinderen. Zoo, zonder waarschuwing werden 600 hulpeloze oude mannen, vrouwen en kinderen koelbloedig geslacht. Een panische schrik en een bange vrees maakte zich meester van de over het land verspreide Boeren. Al hun vee was hun ontfroofd, wat moesten zij nu beginnen? Moesten zij verdere aanvallen afwachten en zich blootstellen aan een algemeenen moord door dit wilde volk of aan het gevaar van honger om te komen in de wildernis? O, welk een ontzettend vooruitzicht was dat? Waarheen moesten zij gaan? Van wie was hulp te wachten? Van Groot-Brittannië? — Ja, en die hulp kwam.

Het bezoek van kapitein Jarvis.

In Port Natal kwam een schip aan en kapitein JARVIS ging aan land. God zij dank, de hulp was in het land. Nu geen verhongeren, geen vrees meer voor Dingaan's zwaard; hulp op het laatste oogenblik. Dat waren de gedachten, die vele eenvoudige Boeren koesterden. Maar ach, hoe spoedig veranderde hunne vreugde in smart en diepe teleurstelling! Want hoe ontzettend was hun verbazing, toen zij hoorden, dat men niet gekomen was om hen te helpen, maar om hun te verbieden met de inboorlingen te vechten en hun te . . . ontwapenen. Wat moesten zij nu doen? Liever wilden zij zich doodvechten, dan hunne vuurwapens uit te leveren. Liever zich verzetten tegen kapitein JARVIS. Maar wat, wanneer de kaffers hem te hulp kwamen? De vooruitzichten waren troosteloozer dan ooit te voren. Zij handelden daarom met groot beleid en onderworpenheid. Inplaats van weerstand te bieden, verborgen zij hunne wapens en de munitie en onderwierpen zich aan een onderzoek door kapitein JARVIS, terwijl zij God baden hen te helpen. Nadat de kapitein er zich van overtuigd had, dat er bij de Boeren niets te halen was en dat Natal weinig aantrekkelijks had, was hij blij, dat hij weer weg kon.

Arme verlaten Boeren! Wat stond hun nu te wachten in een wild land, in de nabuurschap van een machtigen, barbaarschen stam, aan welks hoofd de tyran Dingaan stond? Wat moesten zij anders doen, dan de bedreven moorden wreken en den vrede met het zwaard herstellen?

PETER UYS, HENDRIK POTGIETER besloten daarom en de anderen waren

het met hen eens, DINGAAN en zijnen stam te straffen en zoo den vrede weer te herstellen, zonder welke de Boeren niet konden leven in het land. Het »ten strijde» riep men en 200 man trokken op tegen DINGAAN.

Dat, Majesteit, geschiedde niet uit lust tot vechten, maar omdat men het voor noodzakelijk hield. Niemand zou anders gehandeld hebben. Aan een terugkeer in de kolonie viel niet te denken en slechts de overwinning op DINGAAN kon vrede brengen. En hoe onzeker was de uitslag van deze vertwijfelde onderneming tegen den machtigen DINGAAN, omgeven

Generaal J. D. WEILBACH.

door zijn volk, in zijn moeilijk binnen te dringen land, door de 200 man slechts gewapend met vuursteengeweren zonder kanonnen of anderen krijgsvoorraad. Er was geen andere keuze. De uitslag was, zooals te verwachten viel.

DINGAAN'S macht overtrof verre die der Boeren. Deze moesten daarom hun heil in de vlucht zoeken, altijd eerst nadat de vijand meer dan 100 man verlorder had. De weinige krijgsvoorraad was op. De commandant der Boeren, PIET UYS, zijn onvergetelijke zoon en acht anderen waren gedood, maar tevergeefs.

DINGAAN bleef overwinnaar en zijn gevoel van macht wakkerde nog aan.

Hij zond nu een grooter aantal krijgers dan ooit te voren uit, met het bevel de Boeren geheel te vernietigen. Ditmaal waren echter de

Boeren op hun hoede. Zij hadden aan den oever van de Bosman-rivie een lager opgeslagen, daar waar nu de bloeiende plaats Estcourt, dicht bij de gemeente Weenen ligt, welke laatste zoo genoemd werd ter herinnering aan de talrijke weeklagende vrouwen en kinderen, die hier vermoord werden.

Dingaan's nederlaag.

Hier zou DINGAAN bemerken, dat een handje vol blanken, Boeren, die voor eene zaak stredden, niet overwonnen kon worden, door een onrechtvaardig leger.

JAN HENDRIK HOFMEIJER.

Neen, zij steunden niet op de kracht van hunne paarden of de dapperheid der mannen, maar op de Almacht van hunnen God, die hun de zege zou bereiden. Want al waren de Boeren ook omgeven door ontelbare massa's wilden, en al stormden ook duizenden en nogmaals duizenden vijanden op hen los, zij verloren slechts één doode. Na drie dagen van zwaren strijd, waren de Zoeloe's genoodzaakt, zich terug te trekken, en lieten zoo vele dooden op het veld achter, dat dit nog jaren daarna als wit bezaaid scheen. Een bewijs van het ontzettend bloedbad.

dat daar plaats had. God had de Boeren beschermd en gaf hun het duur gekochte land Natal. Zij hadden ondertusschen al hun vee verloren en wisten niet hoe zich te helpen.

Maar God en zijn Woord steunden hen en zoo waren zij getroost, want wie op God vertrouwt, heeft niet op zand gebouwd en voor den hemel was hunne zaak rechtvaardig. — En God zond hun hulp van boven. ANDRIES PRAETORIUS was in vereeniging met andere Boeren kort geleden van de Kaap gekomen en nadat hij alle Boeren in Natal en in den Oranje-Vrijstaat verzameld had, vormde hij een commando van circa 400 man, met wie hij een inval in Dingaan's land waagde. En hoewel zijne manschappen slechts met vuursteengeweren waren gewapend, gelukte het hun toch, hem niet alleen op 16 December 1838 totaal te verslaan, maar zij trokken door geheel zijn Koninkrijk, vernielden zijn hoofdkraal, en dreven hem zoo ver het binnenland in, dat hij nooit meer terug kon keeren.

Ter herinnering aan deze behaalde overwinning besloten de Boeren den 16^{en} December als een gedenkdag te vieren en dit gebeurt nog.

De Engelsche bezetting.

Men zou wellicht denken, dat de Boeren nu in dit land met vrede werden gelaten, het land, dat hun zooveel had gekost en waar zij hun God wilden prijzen. Maar neen, het juk van dienstbaarheid was nog niet afgeschud; de bittere kelk nog niet geheel geledigd.

Nauwelijks was het dorp Pietermaritzburg opgetrokken, een bekken om het water in op te vangen gegraven, eene kerk gebouwd, eene kleine school voor de kinderen opgericht, een Rechtsgebouw en een gevangenis gebouwd, of reeds weder verzamelden zich dreigende wolken en werden alarmkreten gehoord. Wat kon dat nu weer zijn — de Kaffers? — Neen, duizend en duizendmaal erger. De Engelschen zijn gekomen Een officier met eene compagnie soldaten, voorzien van kanonnen en kartetsen. »Het is kapitein Jarvis, die goede, brave soldaat. Wij zullen met hem gemakkelijk tot overeenstemming komen en hij zal spoedig weer weggaan. Neen, mijn arme vriend Boer, gij dwaalt, die officier is majoor Smith, hij is gekomen, om ons land bij het machtig rijk van Groot-Brittannië in te lijven, een eind te maken aan de onafhankelijkheid, waarop wij prat waren, en om onzen vrede te verstoren. Sidderend denk ik aan deze treurige gebeurtenis, Majesteit. Het valt niet te verwonderen, dat de Boeren, die zooveel geduld en geleden hadden, om dit land te behouden en een onafhankelijk volk te vormen, niet gezind-

waren, zich vrijwillig aan zulk eene ongerechtigheid te onderwerpen, maar aan alle pogingen, om dit doel te bereiken, een krachtigen weerstand boden.

Toen zij zagen, dat voorstellen en goede woorden niets uitrichtten, en majoor Smith bij zijn voornemen bleef, het land in bezit te nemen en de Boeren te onderwerpen, en eene eerste schrede in deze richting reeds was gedaan door annexatie der Baai, toen had hunne vertwijfeling het toppunt bereikt en grepen zij naar de wapens.

De uitgeweken Boeren bieden weerstand.

Nadat zij in haast 200 man bijeen hadden gebracht, want veel waren er niet en zij woonden zeer uiteen, rukten zij in de richting van Con-

Kolonel SCHIEL,
Adjutant van Generaal Joubert.

gella op. Majoor SMITH, die geloofde, dat dit hoopje Boeren bij het eerste kanonschot uit elkaar zou stuiven, rukte onder bescherming der duisternis langs de kust voort, totdat hij het slapende leger had bereikt. Toen opende hij het vuur op de wacht van ongeveer 28 man, met het noodlottig gevolg, dat een man, JAN GREIJLING, werd gedood.

De overige boeren dreven de Engelschen terug en noodzaakten den majoor, met achterlating van het geschut, af te deinzen. Er zij hier vermeld, dat verschillende zijner manschappen in de zee verdronken of door de kogels der Boeren werden gedood. Dankten dezen ook God voor zijne hulp en betreurden zij het verlies van een dapperen jongen

man en van de verdrinken soldaten, toch ging geen oogenblik uit hunne gedachten het feit, dat zij zich tegen de macht van Groot-Brittannië hadden verzet. Dat was zeer ernstig. Een jong volk, dat bij het trekken zulke gevoelige verliezen door de wilden had geleden, dat een mazelen-epidemie had doorgemaakt, die door gebrek aan geneeskundige hulp zoovele offers had gevraagd; zou dit volk nog meer strijden of zich overgeven? Het besluit was, vechten voor hun goed recht. — Doch zie! Daar kwamen twee schepen, het zou overmoedig geweest zijn van het handje vol boeren, om zich nog langer te verzetten. Zij waren niet geoefend en hadden geen kanonnen; zij konden het landen niet verhinderen van eene legermacht, die sterker was, dan zij. Zij waagden het niet langer tegen de Engelschen te strijden, want de Kaffers waren ook weer begonnen het hun lastig te maken.

Een Boer werd op zijn erf vermoord en een ander, VAN ROOYEN, eveneens, terwijl zijne vrouw en dochter na eene onmenschelike mishandeling verkracht en naakt weggevoerd werden. Weer anderen werden overvallen en redden niets dan hun leven.

Op deze wijze oudersteunden de Kaffers majoor SMITH en zijne soldaten, die door de Boeren ingesloten, reeds zoozeer in het nauw waren gedreven, dat zij kraaien- en paardevleesch aten en ongetwijfeld zich spoedig zouden hebben moeten overgeven, wanneer de aanvallen der Kaffers de Boeren niet gedwongen hadden, naar hunne farms terug te keeren, om hunne familie van een zekeren dood te redden.

Zoo kwam het, dat de Boeren hun geheiligd recht op het land Natal verloren, dat gekocht was door het bloed der verslagenen. Wat moest nu het allereerst gedaan worden? Er bleef geen ander middel over dan weer verder te trekken, verder het binnenland in, waarheen de Engelschen hen niet zouden volgen, want, waren zij gebleven, dan zouden zij zich weer onder het Engelsche juk moeten buigen. Maar toch wilden zij dit laatste tenminste beproeven. »Wij willen ons onderwerpen», zeiden zij, misschien zal Engeland ons anders willen behandelen dan in de Kaapkolonie, ons moederland. Komt, laat ons afwachten en zien. Wat gebeurde er toen, Majesteit? Het eerste wat de Engelschen deden was, dat zij eenige Boeren verbanden, die moesten vluchten, om hun leven te redden. Maar dat was nog niet alles, want toen de Kaffers hun vee stalen en het naar majoor SMITH brachten, verklaarde deze den Boeren, dat zij het niet terug zouden krijgen, daar hij geen provisie meer had en dus het vee gebruiken moest.

Weerstand tegen de Britsche heerschappij.

Zoo werden de vooruitzichten voor de Boeren al somberder en somberder. Overste CLOETE was gekomen. Wat had deze hun mede te deelen? Ten eerste, dat zij zich te beschouwen hadden als onderdanen van Uwe Majesteit. En wat zou hun als zoodanig ten deel vallen? Ieder, die een stuk grond had, moest vergunning vragen, dit te bebouwen, welke vergunning eerst verleend werd na vele moeilijkheden. Het land was echter veroverd door de Boeren; tengevolge daarvan had de volksraad elken strijdbaren Boer twee farmen in Pietermaritzburg toegewezen. Deze farmen waren geregistreerd en voor verkoopbaar eigendom verklaard, reeds eenigen tijd voor de aankomst der Engelschen. Toen nu echter eenige Boeren, ontevreden over de Britsche heerschappij, het land begonnen te verlaten en hunne farmen tegen wagens, trekvee, kleederen en andere benoodigdheden voor een nieuwen trek poogden te verruilen, waren zij, zoowel als de weinige Boeren, die onder Engelsche heerschappij in Natal wilden blijven, ten hoogste verbaasd, toen zij zich tot overste CLOETE wendend, van hem vernamen, daar het niet rechtmatig in hun bezit was gekomen, aan de regeering was vervallen en tot kroondomein was verklaard.

Wat jullie daarvoor gegeven hebt, wagens en ossen, geld en goed, dat is schade.

Dat was het antwoord, dat zij kregen, dat was de manier, waarop de Britsche regeering in Natal zich voorstelde aan de ten gronde gerichte Boeren.

Is uw Majesteit wellicht het feit bekend, dat de Boeren een gedelegeerde afzonden om hunne bezwaren ter kennis van Uwe Majesteit te brengen? Deze bode kwam na een reis te paard van vele weken bij gouverneur POTTINGER en verzocht hem dringend een gewillig oor te leenen. Maar Majesteit, de man, verkreeg niet eens eene audientie. Het was dus duidelijk, dat men den Boeren elken weg had afgesneden, dat men niet naar hen luisteren wilde, en dat zij alles geduldig moesten dragen zonder eenig uitzicht op rechtvaardigheid en hulp. Is het nu wonder, Uwe Majesteit, dat onder deze omstandigheden, elke Boer bij de eerste de beste gelegenheid Natal verliet en over den Drakenberg trok, om een rustiger leven te vinden, waar geen Britsche autoriteit was, waar men rustig kon leven en in vrede sterven?

Op eigenaardig bedriegelijke wijze ging men in naam van Uwe Majesteit met deze trekboeren te werk. Zij werden door den toenmaligen generaal PRETORIUS bijeen geroepen en hun werd verteld, dat gouverneur Sir HARRY SMITH hen wenschte te ontvangen en te hooren, wat het meerendeel van hen verlangde.

Typen van het Boerenleger.

Staatsofficier in
velddienst-costuum.

Vrijwillige cavalerie
te Pretoria.

Off. der vrijw. inf.
te Pretoria.

Off. der vrijw. inf.
te Johannesburg.

Off. der Staatsartill.
in parade-costuum.

Off. der Staatsartill.
in gewoon costuum.

Vrijw. op
schildwacht.

Vrijwilliger in
gew. uniform

Het werd bekend gemaakt, dat, wanneer de meerderheid onder Engelsche heerschappij wenschte te blijven, hij (de gouverneur) hun land zou geven en de minderheid zacht en geduldig zou behandelen en beproeven hen te overreden, zich met de Britsche regeering te verzoenen. Bleek echter dat de meerderheid de vrijheid verlangde en zich verzette tegen de Engelschen dan zou men hen ten onder brengen. Uwer Majesteit's Gouvernement zou zich verder om hen niet bekommeren. Daarop begaven de Boeren zich in zoo groot mogelijk aantal naar Winburg, een nieuw gestichte plaats om daar met Sir HARRY SMITH te spreken.

Het gevecht bij Boomplaats.

Maar hoe teleurgesteld waren zij, toen hun inplaats dat zij Sir HARRY SMITH vonden, een ultimatum van den volgenden inhoud werd voorgelezen :

»Hun hoofd of leider is een rebel. Ik heb een prijs van 1000 pond op zijn hoofd gezet. Wee hen, die hem in zijne vlucht bijstaan. Hen zou ik ook als rebellen behandelen". De gevoelens, welke deze woorden bij de Boeren opwekten, laten zich niet omschrijven. Daaraan zijn werkelijk de gebeurtenissen te Boomplaats op 29 Augustus 1849 toe te schrijven. De macht waarover Sir HARRY SMITH kon beschikken, werd versterkt door de Bazoeto's en Griquas en was zodoende zeer aanzienlijk. De Boeren konden hen, die ook kanonnen bezaten, niet lang weerstand bieden en zagen zich genoodzaakt, terug te trekken. Zes van hen moesten zij dood achterlaten en verscheidenen vielen den Engelschen als gevangenen in handen. Van hen heeft men later nooit meer iets gehoord of gezien.

Zoo eindigde dit bedrijf van het drama in Zuid-Afrika. Het bracht den Boeren slechts nieuwe ellende. Zij konden niet dadelijk verder trekken of over de Vaalrivier vluchten, waar de Portugeezen een stuk land beschikbaar hadden, welks inboorlingen door de roofzuchtige invallen van MOSELEKATSE waren verdreven, invallen, die hij reeds had gedaan, voordat hij het den Boeren in 1836 lastig maakte en waarvoor hij reeds door PIET UYS en HENDRIK POTGIETER zwaar gestraft was. Het land was door de Boeren om zoo te zeggen, gezuiverd en nu trokken zijgebruikmakende van de toestemming der Portugeezen naar de Vaalrivier waar zij dadelijk een dorp bouwden, dat zij Potchefstroom noemden.

Nadat zij eene kerk en eene gevangenis hadden gesticht, kozen zij een parlement en brachten orde op hunne zaken.

Het Zand-rivier verdrag.

Uwer Majesteit's regeering werd het langzamerhand duidelijk, dat het wellicht beter was, de Boeren aan zichzelf over te laten, dan hen voort-

durend te vervolgen. Een speciaal afgezant van Uwe Majesteit, Mr. C. M. OWEN, werd naar de Boeren gezonden, om hun te verzekeren, dat zij ten noorden van de Vaal-rivier, zonder vreemde inmenging zeer wel zichzelf zouden kunnen besturen. Zoo kwam het tot het verdrag van 16 Januari 1852, dat de afgezanten van Uwe Majesteit Majoor W. S. HOGG en Mr. C. W. OWEN ondertekenden, en welks eerste drie artikelen ongeveer als volgt luiden:

Art. 1. De afgezanten van Uwe Majesteit, verzekeren, in naam der Britsche regeering, den uitgeweken Boeren, ten noorden van de Vaal-rivier, het recht, hunne aangelegenheden zelf te regelen en te regeeren volgens hun eigen wetten, zonder eenige inmenging van de zijde der Britsche regeering, en beloven, dat benoemde regeering harezijds haar gebied ten noorden van de Vaalrivier niet zal uitbreiden.

Bovendien verzekeren zij, dat het de oprechte wensch van de Britsche regeering is, den vrede en vrijen handel in stand te houden, en eene vriendschappelijke verhouding met de Boeren in het leven te roepen, die dat gebied bewonen of nog bewonen zullen. Verder is bepaald, dat van beide zijden deze overeenkomst gestand zal worden gedaan.

Art. 2. Als een misverstand mocht ontstaan omtrent de beteekenis van het woord Vaalrivier, hoofdzakelijk met betrekking tot de belasting-schuldigen aan de Vaal, zal de quaestie door eene gemengde commissie beslecht worden.

Art. 3. De afgezanten van Uwe Majesteit erkennen de verdragen van elken aard met de gekleurde stammen ten noorden van de Vaal, niet.

Is nu gehandeld naar deze artikelen door de regeering van Uwe Majesteit?

Men mag het Protocol vergelijken, dat de grenzen langs de Vaalrivier bepaalt en de rechten van den Oranje-Vrijstaat tot aan zee. De Engelschen dachten waarschijnlijk, dat de Oranje-Vrijstaat er bitter weinig om gaf, door zulk eene machtige en goede regeering, als de Engelsche beschermd te worden. Daarom zond de regeering van Uwe Majesteit Sir RUSSEL CLARK den 4^{en} Februari 1854, om de Suzereiniteit af te schaffen en den Boeren volkomen onafhankelijkheid en eene vrije regeering te geven.

Uwe Majesteit, deze rechtvaardige handelwijze der Britsche regeering werd geprezen door de Boeren, wier vertrouwen op 't rechtsgevoel der Britten weer ontwaakt was. Niemand durfde wagen, iets nadeeligs van de Engelschen te zeggen. Neen, een Engelschman was evenveel waard als een ander mensch; deze beweringen kunnen bevestigd worden door de vele soldaten, die hierheen deserteerden, door de handelaars en door de eerste goudgravers in dit land. Engelschen toch zijn leden geweest van onzen Uitvoerenden Raad, ja zij hebben zelfs zitting gehad in onzen

Volksraad, zelfs zij, die niet eens Hollandsch verstonden. Toen heerschte volkomen harmonie, samenwerking, vertrouwen en vriendschap tusschen den Engelschman en den Boer in geheel Zuid-Afrika. Zou op deze wijze het volk van Zuid-Afrika, zonder onderscheid van nationaliteit niet langzamerhand tot *een* volk zijn samengesmolten, *eene* natie?

De Breuk.

Vanwaar de vijandschap, de Breuk? Zij kwamen door de diamanten, door de Basoeto-quaestie.

THEOPHILUS SHEPSTOWN kan daar eene verklaring van geven en ook van dat, wat den 12^{en} April 1878 gebeurde. Ja, Lord CARNAVON weet het

JOE CHAMBERLAIN.

evenzeer als Sir MICHAEL HICKS-BEACH. Moesten de Boeren zich niet onderwerpen, toen de diamantvelden zuidelijk van de Vaal door hen in bezit werden genomen? Werd niet de roem, de Basoeto's na langen en bloedigen strijd onderworpen te hebben, den Oranje-Vrijstaat niet ontroofd? Werd hun vertrouwen op het geslotene verdrag niet teleurgesteld, toen men hen die strook in het land, waarin de Diamantvelden lagen, ontnam en hen noodzaakte eene som van 90.000 pond sterling als schadeloosstelling aan te nemen, eene belachelijk kleine som, als men bedenkt, dat de waarde van de in *eene* week gevonden diamanten grooter was?

Werd Transvaal niet geannexeerd, nadat de Boeren alle stammen der inboorlingen hadden onderworpen?

Hebben de Boeren Lord CARNAVON en later Sir MICHAEL HICKS-BEACH niet op hunne knieën gesmeekt, hunne oude rechten weer te geven, toen zij twee deputaties naar Engeland zonden, zonder ook slechts maar de minste hoop mede te dragen, dat zij ooit in hunne wettige rechten zouden worden hersteld?

Het was een daad van vertwijfeling, toen de Boeren den 13^{en} December 1880 in Paardekraal besloten, hunne regeering terug te roepen, opdat zij, door de annexatie onderbroken, hare officieele plichten weder zou

CECIL RHODES.

uitoefenen en het volk naar de wetten van het land zouden regeeren. Het is Uwe Majesteit wellicht bekend, dat, toen het land den 12^{en} April 1877, werd geannexeerd, onder protest van den toenmaligen president THEOS BURGERS, in Pretoria in naam der Britsche regeering een proclamatie werd afgekondigd zonder tegenstand der Boeren. Neen! De Boeren, ondanks hunne ontsteltenis over dit groote onrecht, onderwierpen zich aan de wet en bewaarden de orde. Zij wilden bij Uwe Majesteit hulp zoeken tegen het in naam van Uwe Majesteit, gepleegde verbreken van het bestaand bedrag. Daarom lieten zij zonder morren de publicatie van het document toe. Toen zij echter ook hunnerzijds eene proclamatie openbaar wilden maken, om de wereld van hun goed recht te overtuigen, beval majoor CLARK zijn lieden, zonder waarschuwing op hen, die daarmede bezig waren, te schieten. Twee werden gewond en een der paarden werd gedood.

Oorlog met Engeland.

Den 16^{en} December 1880 verklaarde Engeland den Boeren den oorlog, zonder verder na te denken over de conventie van 1852, waarbij het hunne onafhankelijk had verzekerd. Zoo kwam het tot den oorlog, die drie maanden geduurd heeft.

De arme Boeren hadden noch geschut, munitie, moderne geweren of een gevulde schatkist.

Zij waren slechts met hunne oude vuursteengeweren gewapend en hadden hoogstens honderd patronen per geweer. Bovendien stond het slecht met proviandeering en bekleeding. De officieren waren voor het grootste gedeelte eerst pas gekozen, de meesten van hen waren nooit in het vuur geweest en wisten niet, wat oorlog beteekende. Dat waren nu de menschen, die naar de wapens moesten grijpen en strijden. — Tegen wie? — Tegen Uwe Majesteit. Tegen Groot-Brittannië? Dat, God zij dank niet, maar tegen die personen, die door valsche inlichtingen het Britsche rijk er toe hadden gebracht, een schandelijke daad te begaan, en die tegelijkertijd op den hoog-vereerden naam van Uwe Majesteit en het Britsche volk een donkere schaduw poogden te werpen, door ze er toe te brengen een volk te onderdrukken, welks onafhankelijkheid Uwe Majesteit in de conventie van Zand-rivier had verzekerd.

Zoo brak dus de strijd tusschen de Boeren en Engeland uit. Daar de Boeren erkenden, dat zij hunne meedoogenlooze onderdrukkers niet door protesten en petitities tot andere gedachten zouden kunnen brengen, besloten zij hunne vrijheid door bloed terug te winnen. Hoewel ook meer dappere Engelsche soldaten vielen dan Boeren, zoo was het verlies dezer laatsten toch grooter en smartelijker, daar de omstandigheden, waarin de Boeren verkeerden, niet dezelfde waren als die der soldaten. De Boer streed voor zijn eigendom, zijn geboortegrond, zijn land. Hij is vader en als hij sneuvelt, laat hij eene weduwe en kinderen achter, of hij is wellicht de zoon eener weduwe of van oude, zwakke ouders, die met hem hun kostganger verliezen. Een soldaat weet niets van dit alles. De oorlog is zijn bedrijf en hij wordt daarvoor betaald. Hij denkt aan niets anders, zijne grootste eergierigheid is, de bevelen van zijne meerderen te volbrengen en een medaille voor betoonde dapperheid te krijgen. Hij bekommert er zich niet om, waarvoor hij vecht, of het eene rechtvaardige of onrechtvaardige zaak is, dat is hem hetzelfde. Zij, die hooggeplaatsten, die buiten schot zijn en berekenen, hoeveel eer zij zullen behalen door het bloed der soldaten, moesten ook eens bedenken, hoeveel verdriet en ellende zij veroorzaakten en wat zij te verantwoorden zullen

hebben, als zij eens voor den eeuwigen God van hemel en aarde staan, waar zij ook moeten instaan voor dat, wat zij gedaan hebben door hun ondergeschikten.

De teruggave.

Het einde van dezen oorlog was echter niet zoo heel erg; want hoewel de strijd ook verbitterd en moeilijk was, en de Boeren groote verliezen leden, schonk God hun toch eindelijk de overwinning. Er trad een man op als leider der politiek van Groot-Brittannië, Mr. GLADSTONE, een eerlijk, godvruchtig man, die den vinger van den Almachtige onderscheidde en niet te hoogmoedig was, dit te bekennen en dapper te verklaren, dat rechtvaardigheid eene natie — zijne natie, de natie van Uwe Majesteit — verhoogt, terwijl onrechtvaardigheid en onrecht doen, een smet werpt op den goeden naam eener natie. Gedreven daartoe door een edel en nobel gevoel, deed hij den onrechtmatigen oorlog ophouden en herstelde zoo, door een daad van geweld, in een hooghartige daad te veranderen, Groot-Brittannië in zijn eer.

De vrede werd daarop in Langs-nek gesloten en de Boeren konden er zich nu weder op beroemen met Groot-Brittannië op een vriendschappelijke voet te staan, hoewel zij nu met zware schulden belast waren — een feit, dat zij, het zij hier met allen eerbied gezegd, nooit erkend hebben — daarbij was hun schatkist leeg, hunne geweren waren gebroken, de munitie verbruikt en het verdrag zoo, dat zij er zich onmogelijk in schikken konden. Want het kon elken dag als verbroken verklaard worden, en er was geen rechtbank, die hierin beslissen kon. De Boeren waren nu echter weder vrij en zij hoopten, dat het hun nu goed mocht gaan. Zij hebben zich dat misschien niet eens verbeeld, maar men zeide het toch. — Arm Transvaal! Nauwelijks hebt ge het eene ongeluk doorgemaakt, of twee andere naderen reeds dreigend.

Het ontdekken van het goud.

Ongelukkigerwijze werd een rijke goudmijn in ons land ontdekt. Zij komt zeker niet ten goede der arme, onderdrukte Boeren. Menschen, die om de een of andere reden niet meer in hun land konden blijven, waarvan niets meer te verwachten viel, stroomden naar het nieuw Eldorado en hun volgde een geheel legioen van gewetenlooze speculanten. Later verschenen eergierige kapitalisten, die hun invloed wisten te gebruiken, wien het echter totaal onverschillig was, welke rol zij speelden en wat

er werd van het land, als zij hunnen rijkdom maar vertienvoudigden. En waartoe gebruikten zij ten slotte hun goud, dat zij putten uit de Transvaalsche mijnen. Majesteit, vraag de geschiedenis, en zij zal U bewijzen, dat zij het niet gebruikten tot welzijn van het land, ten bate hunner medemenschen, dat zij het integendeel aanwendden tot verderf van het land, welks gastvrijheid zij genoten.

Hun plan was, de regeering omver te werpen en het volk zijne vrijheid te berooven, zoo noodig met geweld. Daar zij geld in overvloed hadden, producten der goudmijnen, kochten zij Maximkanonnen en duizenden geweren, die zij in oliekisten binnensmokkelden, om ze te gebruiken tegen het volk van Transvaal, en het te drijven uit zijn land, waarheen de kapitalist gekomen was, om bezit te nemen van zijne goudmijnen.

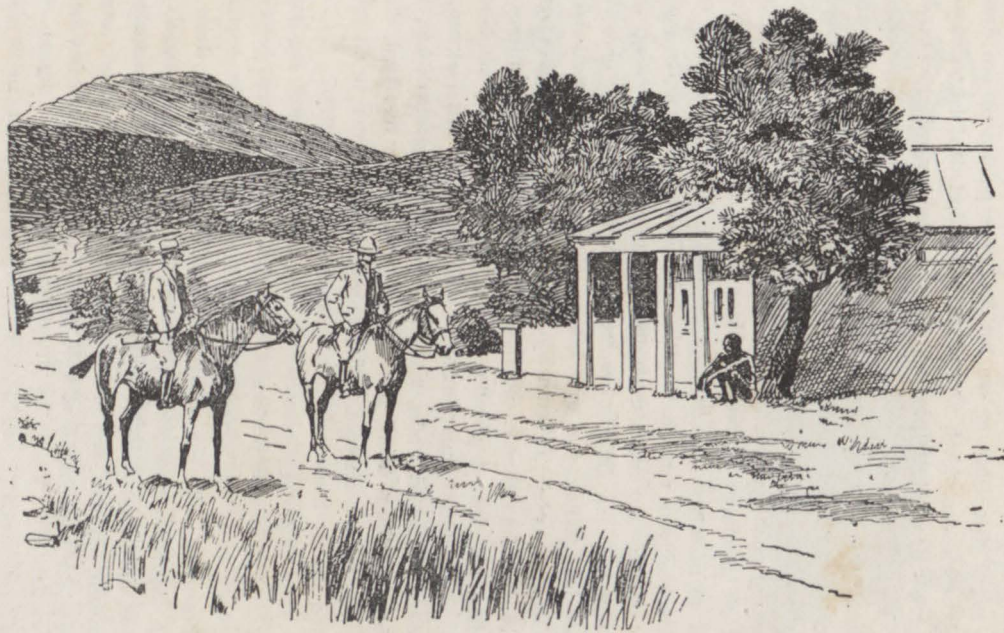
Met dit doel spraken zij af met CECIL RHODES, een inval in Transvaal te wagen. Dr. JAMESON zou het werktuig zijn.

Denkt Uwe Majesteit eens na over de handelwijze van deze menschen, die er zich nu over beklagen, dat zij verdrukt worden. Verdrukt, terwijl zij zich rijk gemaakt hebben, rijker dan een van de oude trekkers eens was of zijn kinderen en kleinkinderen ooit zullen zijn. Zij, die beproefden de Zuid-Afrikaansche Republiek omver te werpen, die onrust brachten in Johannesburg, waardoor menigeen, bevreesd geworden, de stad verliet; zij zijn ook schuldig aan het vreeselijk spoorwegongeluk in Natal, waarbij zoo menige moeder en hare kinderen het leven verloor. Zij zullen ook eens het bloed te verantwoorden hebben, dat bij den verachtelijken inval van JAMESON vlood. Hier, Uwe Majesteit, vielen zes Boeren bij de verdediging van hun recht en de onafhankelijkheid van hun land.

Zoo werden de Boeren nooit met rust gelaten.

Ontevredenheid in Johannesburg.

Maar juist in al deze omstandigheden werden zij niet verlaten door hunnen God, die hun toevlucht was. Hij steunde hen, om de wereld te bewijzen, dat zij een deemoedig en verlicht volk waren. Want hoewel het in hun macht stond, Jameson en zijn Vrijbuiterbende te straffen, schoten zij hen niet dood, zooals wellicht eene andere militaire mogendheid zou hebben gedaan, noch volgden het voorbeeld na, dat hun bij Slachtersnek was gegeven. De omstandigheid alleen, dat zij Britsche onderdanen waren, was voldoende hen niet naar verdienste te behandelen, maar hen aan de officieren van Uwe Majesteit over te geven, opdat Uwe Majesteit over hen recht zou spreken. En wat is onze dank voor de grootmoedigheid tegenover Jameson den dienaar van Cecil Rhodes? Wij

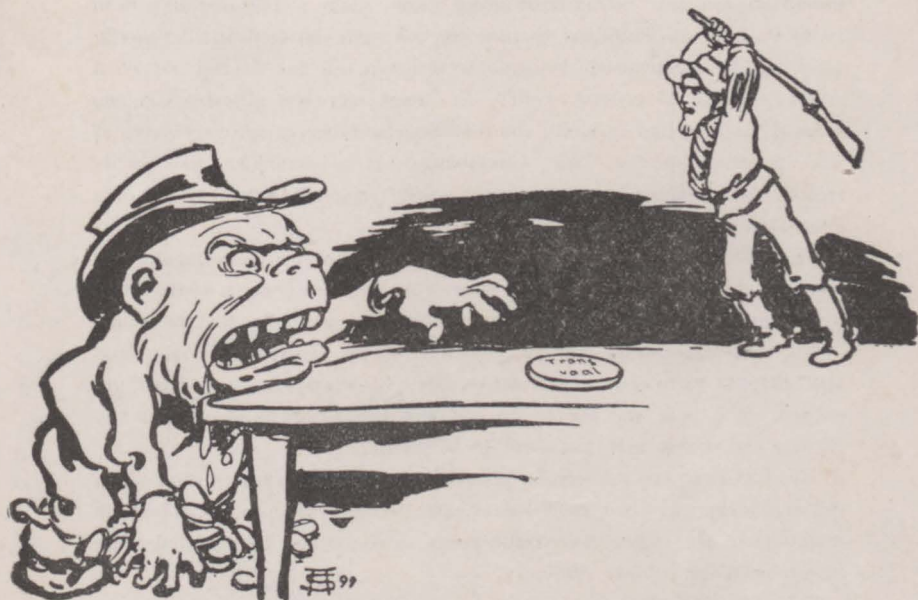
MAJUBA-HEUVEL.

werden gekweld door de herhaling van de Johannesburgse agitatie van 1895 en 1896.

Dat zijn dezelfde mannen, die, aangezet door Mr. CHAMBERLAIN, het nu weder beproeven (en deze poging is tot groote schande van de Engelsche regeering werkelijk gelukt. Vert.) ongeluk over Transvaal te brengen, en te dien einde en om het Engelsche publiek op een dwaalspoor te brengen, een valsch verzoekschrift liet opstellen, dat onder voorgeven, dat het door 21.900 onderdrukte uitlanders vrijwillig was onderteekend, Uwe Majesteit werd aangeboden. Als Uwe Majesteit dit verzoekschrift naar Johannesburg gezonden had, opdat de zaak hier openlijk en onpartijdig ware onderzocht, dan zou spoedig gebleken zijn, dat vele duizenden van namen op het verzoekschrift voorkwamen van personen, die het gezien noch gelezen hebben, en dat vele anderen reeds lang dood zijn. Met dit document uitgerust trachten zij nu ongeluk te brengen over Transvaal en misschien over geheel Zuid-Afrika. Als het onderzoek naar de onderteekeningen van dit verzoekschrift plaats had, dan zou positief bewezen worden, dat meenig onderteekenaar eerder zich beklagen zou over de opstellers van dit verzoekschrift, wegens beknipteling op het loon en slechte behandeling, dan over het voortbestaan der Transvaalsche republiek. Deze menschen, daarvan zijn wij zeker, zouden de zijde der Boeren kiezen en voor hun tweede vaderland strijden, terwijl de schrijvers der petitie door hun kwaad geweten zouden worden aangezet, het land te verlaten, of tenminste hun familie en hun geld naar Natal of naar de Kaap-kolonie te zenden, alles uit vrees voor de gevolgen van hun eigen slechtheid. Zij hebben hunne goudmijnen tegen schade verzekerd, die zij op de schouders van anderen wilden laden. De intriganten in dit schandelijk plan zijn de heeren RHODES, CHAMBERLAIN en JAMESON.

Wat, Uwe Majesteit, moeten wij nu doen? Men zegt ons dat de Uitlanders het kiesrecht verlangen. Zou het dan echter niet beter zijn voor het volk en de onafhankelijkheid van het land, den eersten den besten Engelschman, of zelfs een deserteur het kiesrecht te geven, liever nog dan aan deze gewetenlooze kapitalisten en eerlooze speculanten, wier eenig doel het is, der Zuid-Afrikaansche Republiek hare onafhankelijkheid te ontrooven, en dan met de goudmijnen hetzelfde te doen, wat zij onder Britsche heerschappij met de diamantmijnen in Kimberley hebben gedaan?

Handen thuis!

De beweringen van Chamberlain.

Het geval Edgar.

Toen ik, Majesteit, dezen brief begon te schrijven, was ik in zeer gedrukte stemming, door den kritieken toestand, waarin Zuid-Afrika verkeerde, maar mijne zorg en mijne ontsteltenis zijn grooter geworden nóg, toen ik onlangs in de couranten las, wat Mr. CHAMBERLAIN met betrekking tot Transvaal beweerde, en wat, zooals hij hoopt, door iedereen als onomstootelijke waarheid zal worden aangenomen. Ik ben in Londen geweest, maar verbeeld mij nu niet, de stad grondig te kennen. Dat zou aanmatigend zijn, meen ik. Hij echter, is hij van alles in Transvaal op de hoogte? Neen, Uwe Majesteit, ik zie nu duidelijk, dat men hem op een dwaalspoor heeft gebracht, dat hij aan verzinsels gehoor geeft. Want hoe zou hij anders eene dergelijke taal hebben durven voeren?

Ik denk aan zijne bittere rede in Birmingham, toen hij over den moord op Edgar sprak. Majesteit, deze man heeft nooit iemand een doodelijken slag toegebracht. Tot hem Idiceien op gevangen wilde nemen, verwondde

hij een der politie-agenten zwaar, waarop deze hem doodschoot. Dat was inderdaad een zeer betreurenswaardig geval, maar is het niet dikwijls in Hyde Park of op Trafalgar Square voorgekomen, dat de politie het noodig vond, op de ongewapende menigte te schieten, en dat daarbij de een of ander gewond of gedood werd? En heeft ooit een minister van een vreemd land er aan gedacht, daarom Engeland den oorlog te verklaren of het eischen te stellen. Mr. CHAMBERLAIN is geschrokken, toen in de straten van Johannesburg een vrouw werd vermoord. Iedereen heeft deze gebeurtenis diep beklaagd.

De dader kon helaas niet ontdekt worden en hoewel wij een som van 500 pond beschikbaar hadden gesteld voor hem, die aanwijzingen deed, die tot opsporing van den dader zouden kunnen leiden, is de schuldige niet gevonden.

Nu, Uwe Majesteit, hoeveel vrouwen zijn in Londen niet door JACK THE RIPPER vermoord, die ondanks, Mr. CHAMBERLAIN nooit werd gegrepen. En toch, wie zou er nu ooit aan gedacht hebben, om JACK THE RIPPER een oorlog met Engeland te beginnen?

Mr. CHAMBERLAIN zou echter geheel Zuid-Afrika in vuur en vlam willen zetten, omdat wij een moordenaar niet hebben gegrepen, of omdat de gezworenen een Engelschen politie-agent in dienst van Transvaal niet aan moord schuldig hebben verklaard.

Zal Uwe Majesteit het ooit gedoogen, dat een kleine, zwakke staat, die herhaaldelijk zijn goed recht heeft opgeofferd en steeds alles heeft gedaan, om in vrede en eendracht met Uwer Majesteit's volk en regeering te leven, onderdrukt en overweldigd wordt, door de wereldberoemde mogendheid Groot-Brittannië, slechts tengevolge van valsche voorstellingen door bovengenoemde personen.

Dat is de vraag van een man, wien het een eer en een voorrecht is, Uwe Majesteit, de Koningin van Groot-Brittannië en van Ierland, de keizerin van Indië te prijzen en te erkennen de edele gezindheid der Britsche natie en van eenige harer staatslieden.

Neen, Uwe Majesteit. Met een deemoedige bede tot den Almachtige, die regeert over koningen en vorsten, en hen allen leidt naar zijnen wil, zal ik, Uw onderdanige dienaar, nooit gelooven, dat Uwe Majesteit zal toelaten, dat de geheiligde rechten van een zwak, vrede-lievend volk in Uwen naam worden verkracht, en geheel Zuid-Afrika wordt gedompeld in kommer en droefenis. Integendeel ik bid, dat Vrede, Rust, Welvaart en Eenheid mogen heerschen in geheel Zuid-Afrika, in naam van Uwe Majesteit, en zoolang, als nog een Boer of een Engelschman op aarde leeft.

Dat is de wensch en het gebed van den opsteller van dit verzoekschrift.